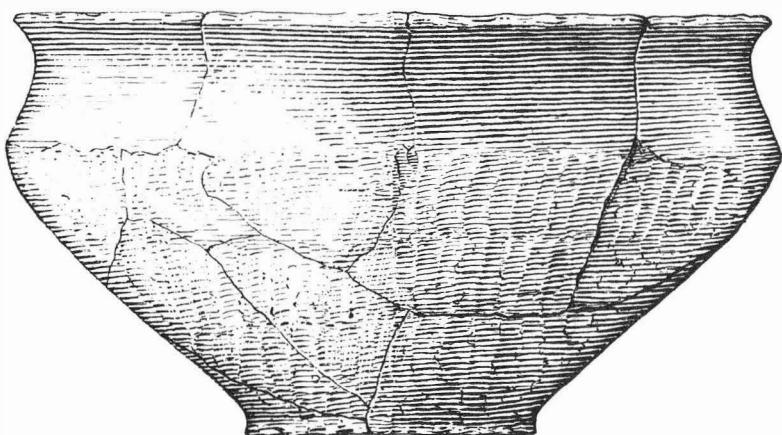

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

sahovala v profilech skrývek 0,7 - 1,0 m a zčásti - jak lze soudit z menších koncentrací keramiky a mazanic - byla totožná s kulturní vrstvou. V podstatě tutéž situaci zjistil J. Nekvasil v roce 1951 při záchranném výzkumu na stavbě původní stoky, která probíhá souběžně se stokou nově budovanou 5 m na západ /Nekvasil, nář. zpráva č.j. 170/52 v archivu AÚ Brno/.

Při záchranném výzkumu bylo prozkoumáno či sondážně ověřeno 29 sídlištních objektů lineární kultury. Výzkum /časově podmíněný probíhajícími pracemi stavbařů/ se proto zaměřil na výraznější sídlištní prvky. Většinu objektů představovaly sídlištní jámy, hliníky a stavební jámy, ve dvou větších koncentracích byly odkryty i kůlové jamky, umožňující předpoklad nadzemních staveb /na lokalitě ostatně J. Nekvasilem zjištěných/.

Nejvýraznějším a nejdůležitějším objektem se při odkryvech jevil zahloubený příkop, plynule navazující na stejný útvar prozkoumaný již J. Nekvasilem v severní části sledované plochy. Při východním okraji nově skryté plochy byl příkop dokonce přerušen 1,8 m širokým vstupem s kúlovou jamkou ve východní části. Západní část příkopu byla při dně široká 1,6 - 2,6 m, hloubka v profilu po odečtení vrstvy ornice byla 1,0 m. Dno východní části pak bylo v hloubce 1,2 m, šířka příkopu dosahovala až 2,9 m. Ze zásypu obou částí bylo získáno poměrně dost nálezů, umožňujících nejen bezpečné určení kulturní, ale i předběžné vývojové zařazení především keramiky. Tvarom i výzdobou odpovídají nálezy mladšímu úseku II. fáze R. Tichého /Tichý 1962/, pouze jediný zlomek z horní partie zásypu východní části příkopu již patří III. fázi - šáreckému stupni. Za zmínku stojí i nálezy keramických korálků a zuhelnatělých obilek /včetně jejich otisků na keramice/ z východní části příkopu. Díky dobrým geologickým podmínkám /patrně zde nedošlo k tak výraznému odvápnění spraší/ se dochovala v objektech velmi dobře keramika, na níž jsme často nacházeli oboustranné tuhování povrchu. Rovněž tak poměrně dobře dochované zvířecí kosti a výrobky z nich /šísla, hladidlo aj./ dokládají výjimečnost této lokality a její vhodnost pro další výzkum. Ten se za současného stavu zaměřuje na zjištění dalšího průběhu příkopu /ve spolupráci s RNDr. V. Haškem, CSc., z n.p. Geofyzika Brno/ pomocí geofyzikálních metod a případně i letecké prospekce.

J. Nekvasil zjistil při výzkumu halštatské sídlištní objekty a jeden žárový hrob, na námi prozkoumané ploše jsme zachytili pouze několik střepů v kulturní vrstvě v profilu.

Opevnění lineárního sídliště příkopem bylo při tomto novém odkryvu opět potvrzeno a uničovská lokalita patří /společně s Bořitovem a Vedrovicemi/ k nížinným opevněným sídlištěm starého neolitu na Moravě.

L i t e r a t u r a :

Nekvasil, J. 1953: Nálezy z Uničova na Moravě, AR V, 725-730.

Tichý, R. 1962: Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIII, 245-305.

Rettungsgrabung der befestigten Siedlung der Kultur mit Linearkeramik in Uničov / Bez. Olomouc/. Beim Ausbau des Stadtkanals in Uničov in der Flur Na nivách wurde wiederum die mit einem Graben befestigte Siedlung der Linearkeramik gestört. Erstmals stellte sie /gemeinsam mit hallstattzeitlichen Funden/ J. Nekvasil bei einer ähnlichen Aktion im Jahre 1951 fest. Bei der neuen Rettungsgrabung hat man wiederum einige Zehner von Siedlungsobjekten, 2 grössere Konzentrationen von Pfostengruben und einen Befestigungsgraben untersucht, der mit seinem Verlauf an den im Jahre 1951 abgedeckten Graben anschliesst. Die Breite des Grabens am Boden bewegte sich zwischen 1,6 - 2,6 m, beim Rand erreichte sie bis 2,9 m, die Tiefe schwankte zwischen 1,0 - 1,2 m. Der Graben war durch einen 1,8 m breiten Eintritt mit einer Pfostengrube beim Ostrand unterbrochen. Die Keramikfunde von der Siedlung sowie aus dem Graben gehören grösstenteils dem jüngeren Abschnitt der II. Phase, nach der Gliederung von R. Tichý /1962/ an, aus den oberen Partien des Grabens stammt vereinzelt auch Keramik der III. Phase aus der Grabung im Jahre 1951 kennen wir auch Keramik der Želiezovce-Types. Die Keramik hat häufig eine beiderseitige Graphitierung der Oberfläche, es blieben Tierknochen sowie beinernes Werkzeug erhalten. Aus dem Graben stammen auch keramische Perlen und verkohlte Getreidekörner.

SIEDLUNG DES VOLKES MIT STICHBANDKERAMIK IN BULHARY / Bez. Břeclav/

Jaroslav Peška, Regionální muzeum Mikulov, Ivo Rakovský, AÚ ČSAV Brno

Im September 1987 führten wir eine kleinere Feststellungsgrabung auf der Siedlung des Volkes mit Stichbandkeramik in der Flur "Auäcker" am südöstlichen Rand von Bulhary durch /Hlad-

ký 1980/. Im Anschluss auf den händisch ausgehobenen Suchgraben - Sonde, deckten wir hier mit dem Bulldozer eine Fläche von 30 x 10 m ab und die wir nach und nach reinigten. Wir untersuchten auf dieser insgesamt 27 Siedlungsobjekte einschliesslich Pfostengruben und Gräbchen. Alle gehörten der Kultur mit Stichbandkeramik an, allerdings enthielten sie nur wenig zahlreiches Material, das man in die II. - III. Phase der angeführten Kultur einreihen kann.

L i t e r a t u r :

Hladký, J. 1980: Prähistorische Funde aus Bulhary, PV 1978, 72.

PÁTÝ HROB S VYPÍCHANOU KERAMIKOU V TĚŠETICÍCH-KYJOVICÍCH /okr. Znojmo/

Eliška Kazdová, UJEP Brno

/Tab. 4/

V srpnu 1987 byl v Těšeticích-Kyjovicích objeven při jihozápadním okraji plochy A 1 mělce uložený hrob H₁₂. Za dvacetileté období systematického výzkumu v poloze "Sutny" je to pátý hrobový celek patřící kultuře s vypíchanou keramikou /Kazdová - Lorencová 1985/ .

Nevelká jáma přibližně oválného tvaru o rozměrech 184 x 155 cm obsahovala celkem 6 nádob uložených v max. hloubce 21 cm od úrovně podloží. Lidské kosterní pozůstatky se našly ve značně poškozeném stavu bez náznaků anatomického uspořádání téměř při povrchu objektu. Torzovité zachovalé části skeletů patří podle předběžného vyhodnocení M. Dočkalové /Ústav Anthropos/ několika jedincům různého stáří. Vedle lidských kostí byly ve výplni jámy zjištěny také zvířecí kosti a kousky mažanice, tvorící při západním okraji nápadnější kumulaci.

Z celkové nalezové situace je zajímavé především uložení keramiky. Kotlovitá nádoba /č. 1/, obrácená dnem vzhůru, těsně přiléhala k misce /2/, která překrývala další dvě menší nádobky /tab. 4:1/. Chránila tak nezdobenou hruškovitou nádobku /3/, naplněnou až po okraj červeným barvivem a malý válcovitý pohárek /4/, zdobený vypíchanou ornamentací /tab. 4:2/. Silně koncentrovaný pigment karmínově červeného zbarvení měl hmotnost 558 gramů. Pro keramické tvary je příznačná oblá spodní část bez vyznačeného dna a jednoduchá profilace /Kazdová 1989-90, v ti-

Kromě nádob a jednotlivých zlomků keramiky byly mezi hrobovým inventárem objeveny dva morfologicky nevýrazné kamenné artefakty, z nichž jeden je pozoruhodný z hlediska suroviny. Podle určení A. Přichystal /PřF UJEP/ jde o ústěp z křemence typu Skršín, jehož přírodní zdroje se nacházejí v Čechách na Mostecku. Na Moravě byl uvedený typ křemence identifikován poprvé.

Hrob H₁₂, odkrytý na ploše sektoru A 1 v Těšeticích-Kyjovicích, patří k závažným objevům. Rozšiřuje dosud skromný počet pohřbů lidu s vypíchanou keramikou na území Moravy a přináší některé nové poznatky k nevyhraněnému pohřebnímu ritu uvedené kultury. Je pozoruhodný jak z hlediska stavu a uložení lidských pozůstatků, tak z hlediska hrobového inventáře, který lze považovat v případě nádobky obsahující barvivo za výjimečný.

L i t e r a t u r a :

Kazdová, E. - Lorencová, A. 1985: Společný hrob tří jedinců s vypíchanou keramikou z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, SPFFBU E 30, 7-22.

Kazdová, E. 1989-90: Hrob H₁₂ s vypíchanou keramikou a červeným barvivem z Těšetic-Kyjovic, SPFFBU E 34-35, v tisku.

Fünftes Grab mit Stichbandkeramik in Těšetic e - Kyjovice / Bez. Znojmo /. Auf der Fläche des Sektors A 1 in der Flur "Sutny" hat man das seicht eingetiefte Grab H₁₂ entdeckt. Die 184 x 155 cm grosse und 21 cm tiefe Grube enthielt sechs Gefässer und menschliche Knochenüberreste, die nach der anthropologischen Bestimmung von M. Dočkalová von einigen Individuen verschiedenen Alters stammen. Die Knochen hat man nicht in anatomischer Lage gefunden und mit Rücksicht zu der seichten Beisetzung waren sie auch beschädigt. Ein bemerkenswerter Bestandteil des Grabinventarates ist ein kleines mit rotem Farbstoff gefülltes Gefässchen /3/. Knapp daneben war ein kleiner Becher /4/ angebracht, der mit einer Stichbandornamentierung verziert war /Taf. 4:2/. Beide Gefässer überdeckte eine halbkugelige Schüssel /2/ auf ein grösseres kesselförmiges Gefäss /1; Taf. 4:1/ gestützt. Zu den Beigaben gehörten zwei Steinartefakte, von denen das eine aus Quarzit vom Typus Skršín angefertigt war. Seine Quellen befinden sich nach A. Přichystal in Böhmen in der Umgebung von Most. In Mähren hat man den Quarzit des Typus Skršín als Import unter der neolithischen Spaltindustrie zum

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
Odpovědný redaktor: sady Osvobození 17/19
Redaktoři: akademik Josef Poulik
Překlady: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Grafická úprava: Dr. J. Unger
Na titulním listě: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Tisk: L. Trávníčková
nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
PENTA

Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně